

KARAÖZÜ'NÜN TARİHİ ÖNEMİ VE KÜLTÜREL DEĞERLERİ

Dr. Celal Özer EMİROĞLU
Hülya EMİROĞLU

GİRİŞ

Tarihi önemi çok eskilere dayanan Karaözü, İç Anadolu Bölgesinde, doğal güzelliği ile ünlü şirin bir kasabadır. Türkiye'nin herbir yanına her tür meslekten bireyi, eğitim ve gelişimini sağlayarak dağıtan Karaözü bugün ikibin nüfusuyla bir emekliler beldesi görünümündedir (Res. 1,15).

Kuruluşu kesin olarak bilinmemesine rağmen, yapılan araştırmalardan anlaşıldığı gibi en eski belgeler Selçuklular ve Dulkadir-Oğulları dönemine aittir. Araştırmalar ilerledikçe daha eski dönemlerin izlerine rastlayacağımızı umuyoruz.

TARİHÇE

Eserlerin ve kişilerin dönemlerini daha iyi gözlemlmek için Karaözü'nün ve Dulkadirîliler Beyliğinin tarihine biraz bakmak gerekmektedir.

Dulkadirîliler Beyliği (Dulğadir, Tulğadir, Dulkadir, Zu'l-Kadr) Boz-Ok Türkmen boyundan olup H.738, M. 1337 yılında Zayn al-Din Karaca (Karaca Bey) tarafından kurulmuş, iki yüzyıla yakın hüküm sürmüş ve en önemli dönemi Alaüddeve ('Ala'-al-Davla Bozkurt Bey)'nin saltanatı zamanında (1479-1515) yaşanmıştır.

Alaüddeve 90 yaşında iken, Çaldıran savaşında Şah İsmail'e karşı destek sağlamadığı için, torunu olan Yavuz Sultan Selim (Yavuz'un annesi Ayşe Hatun, Alaüddeve'nin kızıdır) ile arası açılır. Yavuz Sultan Selim, Alaüddeve'nin kardeşinin oğlu Ali Bey'i Kayseri Sancak Beyi yaparak, Rumeli Beylerbeyi Hadım Sinan Paşa'nın da desteğiyle Alaüddeve'yi katlettirir (H.921, M.13 Haziran 1515). Daha sonra Dulkadir Beyliğinin başına Şahsuvar oğlu Ali Bey getirilir. Yavuz'un ölümünden (M.1520) sonra, Kanuni Sultan Süleyman zamanında, Ali Bey ve iki oğlu da öldürülerek (Tem-

muz 1522) Dulkadir-Oğulları Beyliğine son verilip Osmanlı İmparatorluğuna bağlı bir sancak haline getirilir.

Alaüddeve'nin oğlu Kırşehir Beyi Şahrüh Bey, Şah İsmail yanlısı birliklere karşı savaşırken Diyarbakır'da kardeşi Şahzade Ahmet Bey ile birlikte 915/1510 yılında öldürülür.

Şahrüh Bey'in oğulları olan Mehmet ve Ali Bey aynı savaşta Şah İsmail'e esir düşer. Şah İsmail bunların hayatlarını bağışlayarak kendilerine emirlikler verir. Daha sonra Kanuni Sultan Süleyman'ın Tebriz seferi sırasında Mehmet ve Ali Bey kendisine sığınır. Mehmet Bey Osmanlılara bağlı olarak önce Erzurum Valiliğine, sonra Kırşehir Sancak Beyliğine atanır. Sonradan atandığı Rumeli Beyliğini yaparken 977/1569 yılında ölür. Ali Bey ise Bozok Sancak Beyliğine atanır.¹⁻²

Dulkadirîliler zamanında Karaözü, Kırşehir Beyliği, Bozok (şimdiki Yozgat) Kazası, Akdağ (şimdiki Akdağmadeni) Nahiyesine bağlı bir köydür.³ V.G.M. (Vakıflar Genel Müdürlüğü) arşivinde bulunan 594 numaralı Vakfiyeye Samin Defteri'nin 206. sayfası, 150. sıra numarasında Şahrüh Bey bin Alaüddeve Bey bin Süleyman Zulkadir'in 897/1492 tarihinde yazdığı vakfiyesinde Karaözü'nün sınırları şu şekilde belirlenmiştir: "*Şark tarafı Adatepe ile, şimal tarafı Ebülhayır değir-*

1. **İslam ansiklopedisi**, C.III, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988, s.654-661.
2. Yinanç Refet, **Dulkadir Beyliği**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1989, s.90-101.
3. Çayırdağ Mehmet, "Kayseri'de Kitabelerdene XV. ve XVI. Yüzyıllarda Yapıldığı Anlaşılan ilk Osmanlı Yapıları", Vakıflar Dergisi, XIII. S, Ankara 1981, s.542 (Bu makalede Karaözü'nün Bozok Kazası Emlak (Gemerek) Nahiyesine bağlı olduğu yazmakta ise de, kaynak olarak gösterdiği 594 numaralı Vakfiyede Akdağ Nahiyesine bağlı olduğu yazmaktadır).

meni ile, batı tarafı Kızılıpınar ve Kuzgunkayası ile, kible tarafı Sivas nehri namile ma'ruf çay ile mahdut Karaöz köyü...". Bu tanımlamadan da anlaşıldığı gibi, bugün bu sınırlar içerisinde bulunan Yerlikuyu, İğdeli, Karpınar ve Kale köyleri daha sonra kurulmuş köylerdir.

Karaözü Osmanlılar döneminde bir süre Aziziye'ye bağlanmıştır. Aziziye (şimdiki Kayseri ili Pınarbaşı ilçesi) o döneminde Sivas iline bağlıdır. Karaözü Cumhuriyet döneminde sıra ile 1953 yılına kadar Sivas ili Şarkışla ilçesi, 1978 yılına kadar Sivas ili Gemerek ilçesine bağlanmıştır. Halen 1978 yılından bugüne Kayseri ili Sanoğlan ilçesine bağlıdır.

Karaözünün bu dönemden kalan, şu anki bilinen değerleri Eski Köprü, hala hizmet veren ve diğerlerinden daha geç bir döneme ait olan Şahruh Köprüsü, Kale yapısı ve çevresindeki kalıntılardır.

ESKİ KÖPRÜ (ERTOKUŞ KÖPRÜSÜ)

Bugün sadece tek ayak kalıntıları kalan Eski Köprü (Res. 2) ve daha sonra 1 km. batısına yapılan Şahruh Köprüsü Karaözünün o dönemde Bozok'tan Aziziye (Pınarbaşı) ve Elbistan'a bağlantı sağlayan önemli bir geçiş yolu üzerinde olduğunu düşündürmektedir. Köprü ile ilgili şu söylence bugün hala söylenmektedir:⁴

"Köprüden geçerken köprü yıkıldı,
Üçyüz atlı, beşyüz yaya suya döküldü,
Nice yiğitlerin beli büküldü,
Nettin Kızılırmak allı gelini,
Yazması boynunda pullu gelini."

Sivas Müzesi, Envanter Defterinde 439 (eski kayıt numarası 515) ile kayıtlı olan 91x81 cm. ölçülerinde Selçuklu Devri yazı karakterinde bir kitabe bulunmaktadır (Res.3). Kayıtlarda 29 Temmuz 1928 tarihinde Şarkışla'dan getirildiği belirtilen (o dönemde Karaözü, Şarkışla İlçesi Gemerek Nahiyesine bağlıdır), Şahruh Köprüsünün onarım kitabeleri ile birlikte Karaözünden getirildiği bilinen, mermer üzerine kabartma olarak işlenmiş kitabe-deki 4 satırlık yazı şöyledir:

1. 'Amara bi-'imarati hazihı l-kantarat fi'ayyami davlati

2. 's-Sultanu 'l-a'zam 'Ala-u 'd-dunya va

3. 'd-din Abu 'l-Fath Kaykubad bin Kay-husrav... (Mubarizu'd-din)

4. al- 'abdu z-za'if Artokuş sanatı sene se-mani aşere ve sittami'a (H.618)

Türkçesi: Bu köprünün yapılmasını, ulu sultan Alaeddin Keykubat bin Keyhusev'in saltanat günlerinde, H. altıyüzonsekiz yılında Mübarizeddin Ertokuş emretti.

Anadolu Selçuklu Sultanı Alaeddin Keykubat I.(1192-1237) zamanı emirlerinden Ertokuş tarafından bir köprünün yaptırılmış olduğu anlaşılan bu kitabede, acaba hangi köprü anlatılmaktadır?

Yaptığı bir araştırmada C. ÇULPAN da aynı soruyu soruyor.⁵⁻⁶ "Sivas'taki (Eğriköprü) kitabesi olması ihtimali akla gelmektedir. Fakat kitabenin Şarkışla'dan müzeye nakledilmiş olduğu kaydı bizi, köprüyü Şarkışla bölgesinde aramaya yöneltmektedir." diyor.

Söz konusu kitabeye göre Ertokuş 618/1217 yılında bir köprü yaptırmıştır. Bazı araştırmacılar, kitabenin Şahruh Köprüsü'nün yapım kitabesi olduğunu iddia ediyor. Bu kitabe Sivas Müzesinde de Şahruh Köprüsü'nün yapım kitabesi olarak korunmaktadır.⁷ Gerçekten de Sivas'ta bulunan Eğriköprü ve Kayseri'de bulunan bazı eserler Alaeddin Keykubat I. zamanında Ertokuş tarafından yaptırılmıştır. Bu kitabenin Şahruh Köprüsü'nün onarım kitabeleriyle birlikte Karaözünde nasıl biraraya geldiği düşündürücüdür. Fakat, XIII. yüzyıldan kalma bu kitabe Şahruh Köprüsüne ait olamaz. Çünkü; daha sonraki dönemde Şahruh Bey'in bu köprünün yapımı ile ilgili yazdığı bir vakfiye vardır. Sonuç olarak, birçok araştırmacının aradığı "ERTOKUŞ KÖPRÜSÜ"nü, büyük bir olasılıkla bizim bildiğimiz ESKİ KÖPRÜ olduğunu düşünebiliriz (Res. 4)

ŞAHRUH KÖPRÜSÜ

Şahruh Köprüsü, yüzyıllardır Karaözünün girişinde Kızılırmak üzerinde, yöredeki tek geçit yeridir. Bugün artık Kızılırmak'ın karşı yakasına taşan Karaözü Kasabasının ortasındadır ve Karaözü tren istasyonu, Gemerek ve Sarioğlan ile bağlantıyı sağlamaktadır.

Uzunluğu 155.00 m., genişliği 5.50 m., en büyük kemer açıklığı 12.00 m. olan köprü 8 göz-lüdür (Res. 5,6,7),

"Köprü, muntazam kesme taşlarla yapılmıştır. İçerlek olan kemerler muntazam örülmüştür ve sivri formdadır. Kilit taşı bütün kemerlerde çok belirli şekilde çıkıntılıdır. Kemerlerin üzerinde tahviif kemeri vardır. Bunlar tempan duvarı ile aynı düzeydedir. Kemerlerin hemen üzerinden çıkıntılı bir şekilde korniş (plent) taşı uzanır. Korniş taşından sonra iri kesme taş bloklardan korkuluk vardır. Eğim, büyük göz üzerinden yanlara doğru azalarak devam eder. Bu köprüye hoş bir perspektif kazandırır."⁸

4. Yılmaz Hüseyin, Yayınlanmamış Araştırma.

5. Çulpan Cevdet, **Türk Taş Köprüleri**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, VI. Dizi, Ankara 1975, s.70-72.

6. **Yurt Ansiklopedisi, C.9**, Anadolulu Yayıncılık, İstanbul1982-83, s.6947 (Buradaki bilgiler de Çulpan'ın düşüncelerine yakın).

7. Bu araştırmanın yapılmasına katkıda bulunan Sivas Müze Müdürü Hikmet Denizli ve diğer Müze yetkililerine teşekkür ediyoruz.

8. Tunç Gülgün, **Taş Köprülerimiz**, Karayolları Genel Müdürlüğü Matbaası, Ankara1978, s.177-179.

Suyun geliş yönünde üçgen biçimindeki sel yarıları (halk dilinde tosun bumu), öte yanda da tekrarlamıştır. Suyun kuvvetli aktığı yerlerde batıdan doğuya üçüncü kemer daha geniş; bir, iki, dört ve beşince kemerlerin açıklıkları birbirine yakın ve sivri şekildedirler. Suyun kuvvetli aktığı yüksek ve geniş kemerli üçüncü aralığa doğru yol seviyesinden başlayan yükselme, sekizinci kemerin sonunda normalleşmektedir.

Köprü'nün iki yanında 25 cm. genişlikte levha şeklindeki korkuluk taşlarının altında yatay duran taşlar, dışarı 15 cm. taşırılmak suretiyle bir silme meydana getirilmiştir. Kemer gözlerinin taşları yan yüzeylerden 4 cm. içeri alınmak suretiyle estetik bir görünüm sağlanmıştır. Kemerin ortasındaki kilit taşları, ampir üsluptaki yapılarda görüldüğü gibi kemer hizasından ileri taşkındır.

Tamamen açık sarı renkte ve düzgün kesme taşlardan yapılmış köprü'nün, doğudan ilk gözünün kuzeyindeki kemer üst hizasında, bir taş üzerinde küçük bir kompozisyon vardır. Bir tarafta üzüm dalı kabartması, bir yanında bir aslan kabartması ile, yanında ne olduğu anlaşılmayan bir motif bulunmaktadır. Üst boşluklarda da bir yanda 1328, öte yanda 1329 tarihleri yazılıdır (Res.8). Bu Hicri tarihler 1910 M. yılının karşılığıdır ki bu tarihte, önemli derecede onarım geçirdiği bilinmektedir. etrafı kabartma profilli bir çerçeve ile sınırlandırılmış olan bu kompozisyon, oldukça ilginçtir. Burada ortada bulunan iki yana sarkık üzüm salkımlı asma çubuğunun, hayat ağacını sembolize ettiğini tahmin etmekteyiz. Soldaki aslan kabartması da arka ayakları üzerine oturmaş, ön ayaklarını kaldırmış vaziyette Selçuklu aslanları geleneğinde tasvir edilmiştir. Ön ayaklarının ileri atılması Selçuk geleneğinde arma özelliği sayılmıştır. Yukarı kaldırılan kuyrukların "S" şekli çizdikten sonra, bazen hayvan başlarıyla, bazen de palmet, rumi biçiminde sonuçlanması, kökenini Avrasya hayvan üslubundan alan, Türk Sanatı geleneğine dayandırılmaktadır. Anadolu'da bir çok köprü üzerinde bu çeşit figürlü kompozisyonlara rastlanmaktadır.⁹

Buradaki aslan başı amblemi H.YILMAZ'a göre Dulkadirli-Oğulları'nın simgesidir.¹⁰

Şahruh Köprüsü ile ilgili birçok araştırma yapılmış ve değişik kaynaklarda yayınlanmıştır. Fakat bu araştırmalardan hiçbirisinde tamamen doğru bilgileri bulmak mümkün değildir. Verilen bilgiler ve eldeki belgeler bir bütün olarak incelendiğinde bu araştırmaların çelişkili, eksik veya yanlış olduğu anlaşılmaktadır.

Şahruh Köprüsü'nün yapılışıyla ilgili kitabe bulunamamıştır, bu nedenle kesin olmamasına rağmen farklı tarihler yapılış tarihi olarak verilmiştir.

V.G.M. arşivinde 594 numaralı defterin 206. sayfasında 150 sıra numarasıyla bulunan, Zulkadir soyundan Süleyman oğlu Alaüddeve oğlu Şahruh Bey tarafından H.897 tarihinde yazıldığı belirtilen vakfiye'de; "...Karaözü köyünün tamamı olup

bunu bütün hudut ve hukuk ile vakfın yaptırdığı köprü'nün (Şahruh Köprüsü) mesalihine (köprü ile sınırlayarak) vakfetti." denilmektedir. Ayrıca aynı defterin 207. sayfasında bulunan 151 sıra numaralı H.897 tarihli Şahruh Bey tarafından yazılan bir başka vakfiyede "... Livaogulları Mezrası ve Ağçekışla ile birlikte Karaözü köyünün tamamı olup buranın cizye (müslüman olmayanlardan alınan vergi) vesair hukukundan nisf (yarı) hasılatını buradaki Zaviye'ye gelip gidenlere, diğer nisfını da Kızılırmak nehrinin üzerindeki köprü'nün hini hacette (gerektiği zaman) tamirine tayin etti." deniliyor.¹¹

Bu vakfiyelerden de anlaşıldığı gibi Karaözü ve Ağçekışla köyleri ile bir mezra Şahruh Köprüsü'nün korunması ve bakımı için vakfedilmiştir. Şahruh Bey'in bu vakfiyeleri, Köprü'nün H.897 (M.1492) yılında kendisi tarafından yaptırılmış olduğunu kanıtlamaktadır.

Şahruh Köprüsü ile ilgili 237 envanter numarası ile Sivas Müzesinde bulunan, kayıtlarda 4 Ağustos 1928 tarihinde Şarkışla-Gemerek'ten getirildiği belirtilen bir kitabe bulunmaktadır. 84x67 cm. ölçülerinde mermer kitabedeki metinde şunlar yazılıdır (Res.9):

1. Besmele
2. Ammara haza 'l-cisr Muhammed Han bin Şahruh Bak bin 'Ala-u'd-davlat
3. Zu'l-kadiri as-Sasani sanat hamsa ve arba'üna ve tis'ami'a bi-yadi' abdihi Bahram

Türkçesi: Allahın adı ile bu köprüyü Sasaniler nesli Zülkadıroğullarından Alaüddeve oğlu Şahruh Bey oğlu Mehmet Han 945/1538 yılında kölesi Bahram eliyle tamir ettirdi.

Bu onarım Mehmet Han'ın Kırşehir Sancak Beyi olduğu dönemde yaptırılmıştır.

Sivas Müzesi Arkeolojik Eser Envanterindeki çeviride ise bu kitabenin yapım kitabesi olduğu belirtilerek; "Şahruh Köprüsü inşa kitabesi. H.945 yılında Zülkadiri Sasanî Mehmet Han bini Şahruh Bey bini Alaüddeve tarafından yapılmıştır" denilmektedir. Bu defteri kaynak olarak kullanılan bazı araştırmacılar aynı hatayı tekrarlayarak onarım tarihini inşa tarihi olarak göstermişlerdir.¹²⁻¹³

9. Gündoğdu Hamza, **Dulkadirli Beyliği Mimarisi**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Unal Ofset Matbaacılık, Ankara 1986, s.65-66, 138.
10. Yılmaz, Hüseyin, Yayınlanmamış Araştırma.
11. Çayırdağ Mehmet, **a.g.m.**, s. 542 (Bu makalede defter numarası 594 yerine 1760, sayfa numarası 206 yerine 257, tarih ise H.897 yerine 840 yazılmış; bu bilgiler yanlış olarak diğer araştırmalarda kaynak gösterilmiştir). Şahruh Bey'in bu vakfiyesi daha önce R.Yinanç tarafından değerlendirilmiştir. **Dulkadir Beyliği**, s. 125-126, 135-138,155.
12. **Sivas 1973 İI Yılığ**, s.154 (Burada köprü'nün 1529 yılında Mehmet Han tarafından yapıldığı belirtilmiştir).
13. **Sivas 1967 İI Yılığ**, s.258 (Bu kapynaktaki bilgilerin tamamı yanlıştır).

Sivas Müzesinde 238 Envanter numarası ile kayıtlı bir kitabe daha vardır. Müze kayıtlarına göre 4 Ağustos 1928 tarihinde Şarkışla-Gemerek'ten getirildiği belirtilen 63x37 cm. ölçülerinde Osmanlı dönemine ait bir onarım kitabesidir. Bu kitabedeki yazılar şöyledir (Res.10).

1. Haza'l-cisr sa (hibül hayrat)
2. Şahzade Ahmet Bey bin Alaüddevl
3. Zulkadiri es sasani zilhicce 1163

Türkçesi: *Bu köprü Sasaniler nesli Zulka-diroğullarından Alaüddeule oğlu Şahzade Ahmet Bey 1163 yılının onikinci ayı.*

Sivas Müzesi kayıtlarında "Şahruh Köprüsü tamirat kitabesi" olarak geçen bu kitabenin birçok yeri kırık olduğu için daha fazla okunamamaktadır. Fakat bu kitabede adı geçen Şahzade Ahmet Bey, Şahruh Bey ile birlikte H. 915 yılında öldürülmüştür. Yani burada belirtilen isim veya tarihte bir hata vardır.

Burada adı geçen Şahzade Ahmet Bey, Şahruh Bey'in torunu olması gerekir. Çünkü bu tarihte Mehmet Han'ın oğlu Ahmet yaşamaktadır.

Şahruh Bey'in 897 (1492) tarihli ve 594 numaralı vakfiyesinde de bahsettiği Çandır köyündeki mescid'in 1157 (1744-1745) yılında Şahruh Bey oğlu Mehmet Han oğlu Ahmet Bey tarafından onarıldığına dair bir tamir kitabesi bulunmaktadır.¹⁴

Sonuç olarak Şahzade Ahmet Bey 1163 (1750) yılında Şahruh Köprüsünün ikinci onarımını yaptırmıştır.

Köprü, 1910 ve 1935 yıllarında korkulukları tamamlanarak yeni bir görünüm kazanmıştır. Köprü üzerinde 1935 tarihi işlenmiş bir taş vardır. Daha sonra 1957 yılında Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından onarılmıştır.

Şahruh Köprüsünün 14.3.1980 tarih ve 11789 sayılı ve 3.2.1981 tarih ve 17240 sayılı Resmi Gazeteler'de ki tescillerinde; "Şahruk Sivas, Gemerek-Çayıralan yolu Kızılırmak Suyu üzerinde, 6 açıklı Osmanlı devri yapısı." kaydı vardır. Görüldüğü gibi tesciller de yanlış bilgilerle yapılmıştır.

1982 yılında Sarıoğlan İlçesi'nin içme suyunu götürmek amacıyla köprünün ortasından kanal açılarak, büyük borular döşenmiştir. Yapılan bu tahribatı önleyemeyen Karaözü Belediyesi ise 1992 yılında "yanlış yanılışla düzelterek (!)" Kızılırmak'ın karşı yakasındaki mahalleye içme suyunu geçirmek amacıyla köprüyü yeniden kazarak ikinci boru hattını döşemiştir.

KALE, ŞEYH İBRAHİM ZAVİYESİ VE CAMİİ

Kasabanın kuzey-batı yamacında tümülüs (yığma mezar) izlenimi veren bir tepe vardır. Bu tepenin yaklaşık olarak çapı 60 metre, yüksekliği ise 20 metredir. Çevresinde muhtemelen kale olabilecek yapı izleri mevcuttur (Res.6,11,12). Yer yer kırılmış sütun parçaları, düzgün kesme taşlar, bu alanın eski bir yerleşim alanı olduğunu doğrulamaktadır. Düzgün yapı taşlarının Şahruh Köprüsünde kullanılması, Kale'nin daha eski bir yapı olduğunu ve Kale'nin yıkılmasıyla bu taşların Köprü yapımında kullanıldığını düşündürmektedir.

Kale'de ve "Maşat" (müslüman olmayanlara ait mezar, mezar yeri) adı verilen bölgede yapılacak survey ve bilimsel kazı çalışmalarının arkeoloji alanına önemli bilgiler vereceği kuşkusuzdur.

1992 yılı ilkbaharında ağaçlandırma çalışmaları sırasında, tepenin güney yamacının hemen altında Selçuklu öncesi dönemine ait olduğu düşünülen, fakat dönemi kesin olarak belirlenemeyen büyük birkaç adet erzak küpü açığa çıkmıştır (Res.13,14).

Bugün ise bu küpler dikkatsiz ellerde kırılmış ve sadece parçaları kalmıştır. Kale yapısı üzerinde bugüne dek ciddi bir araştırma yapılmadığından dolayı tarihi geçmişi tam olarak bilinmemektedir. Yapı olarak, Kale üstündeki tümülüs görüntüsü Karaözü ve çevresinde belli tepelerde de varlığını göstermektedir.

Kaleden başka, Şahruh Bey tarafından 897/1492 yılında yazılan vakfiyelerden Karaözü'nde bir zaviye ve cami olduğu anlaşılmaktadır. 594 sayılı vakfiyenin 206. sayfa ve 150. sıra numarasında bulunan 9. bölüm tamamen Karaözü ile ilgilidir. Bu bölümde Karaözü'nün sınırları tarif edilerek, tamamının vakfedildiği yazılmıştır. Burada; "... vakfın hasikatından evvela köprünün tamirine sarfedilmesini ve rekabenin (vakfın gelirinden vakfın aslına ilave edilenin) tamirinden sonra kaları da mütevellinin (vakfın idare heyetinin) tasarlamasını ve caminin ve zaviyenin hademesinin tayini mütevellî marifetiyle olup bunların işlerinin mütevellîye müfavez (havale olunmuş) bulunmasını şart eyledi." yazılmıştır. Vakfiyenin devamında Köprü, Zaviye ve Camiin tamamen harap olması durumunda vakfın ne olacağı yazılmıştır.

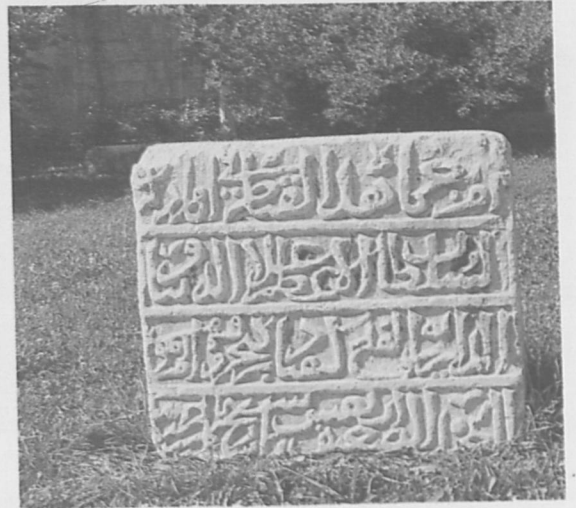
Ayrıca 594 sayılı vakfiyenin 207. sayfa ve 151. sıra numarasında; Livaoğulları Mezrası, Ağçekışla ve Karaözü köyünün tamamındaki müslüman olmayanlardan alınan vergilerin yarısının Şahruh Köprüsü'nün giderlerine, diğer yarısının ise karaözü'nde bulunan Zaviye'ye gelip gidenlere harcanacağı belirtilmektedir.

Bu vakfiyelerden adı geçen köylerde müslüman olanlar kadar müslüman olmayanların da yaşadıkları anlaşılmaktadır.

Res. 1:
Karaözü'nün
bugünkü
Kale'den
görünümünden
bir kesit.

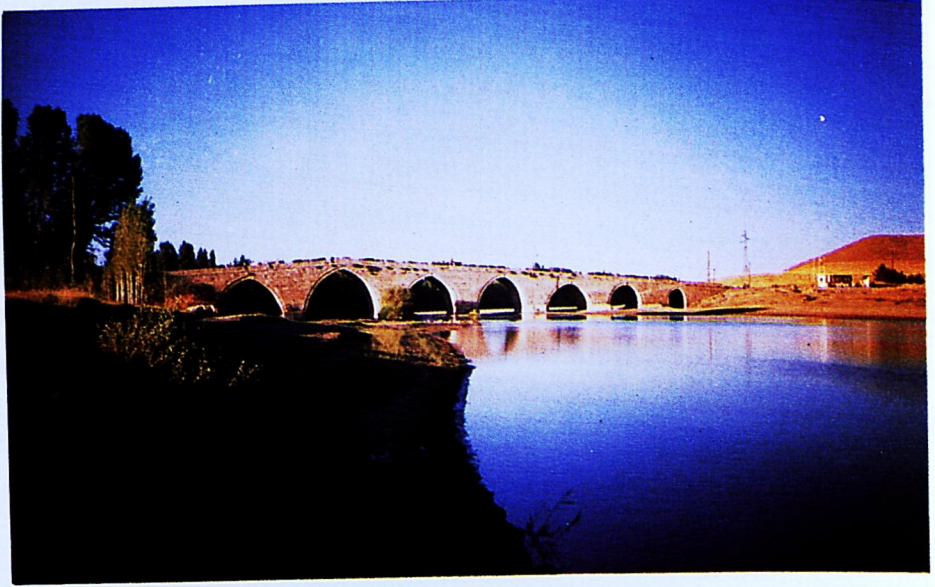
Res. 2: Ertokuş Köprüsü'nün kalıntıları.

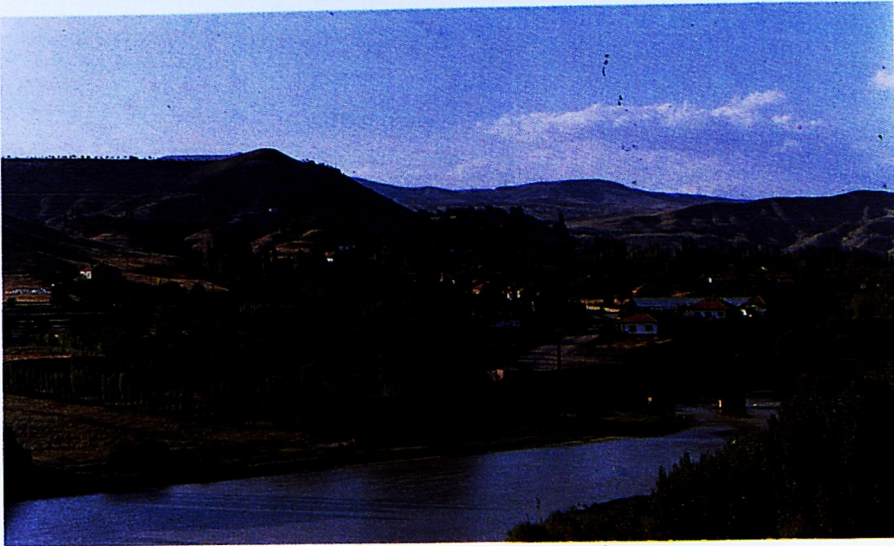
Res. 3:
Ertokuş Köprüsü
yapım kitabesi
(Sivas Müzesi).

Res. 4:
Eski Köprü
(Ertokuş) ve
Yeni Köprü
(Şahruh) nün
bir arada
görüntüsü.

Res. 5:
Şahruh
Köprüsü'nün
güney tarafından
görünümü.

Res. 6:
Şahruh
Köprüsü'nün
güneydoğu
tarafından
görünümü.
Arka planda
kale
görülmemektedir.

Res. 7:
Şahruh
Köprüsü'nün
kuzeydoğu
cephesinden
görünümü.

Res. 9: Şahruh Köprüsü birinci onarım kitabesi (Mehmet Han).

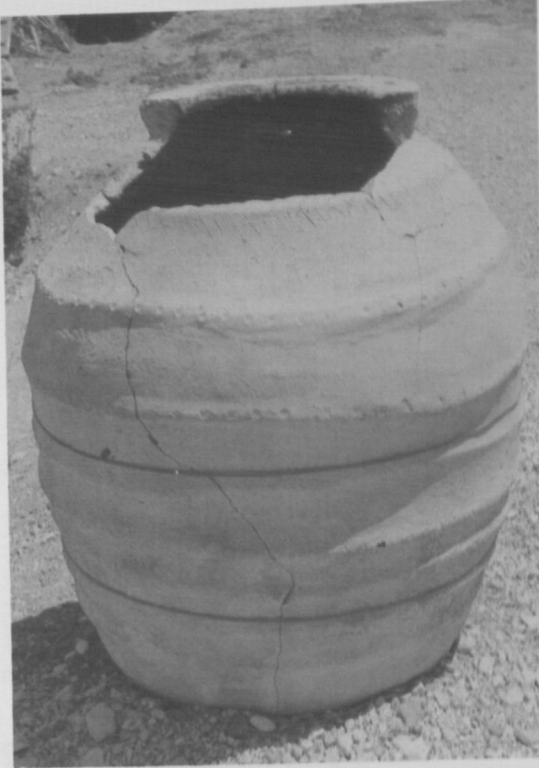
Res. 8: Şahruh Köprüsü'nde aslan kabartma kompozisyon ve aslanbaşı amblemi.

Res. 11:
Karaözü Kasabası
ve
arka planda
kale.

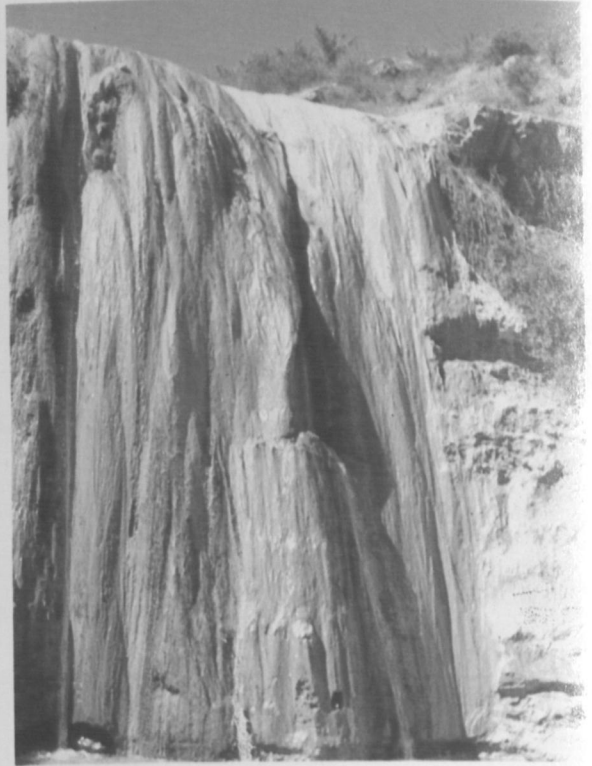

Res. 12:
Kızılırmak Havzası,
Şahruh Köprüsü,
Karaözü Kasabası
ve
Kale.

Res. 13: Kale'de bulunan Selçuklu dönemi öncesine ait erzak küpü.

Res. 15: Karaözü Şelalesi

Res. 14:
Kale'de bulunan
küp parçaları.

Bir kaynakta;¹⁴ Şahruh Bey'in Karaözü köyü, Bucak Avşarı Kışlası ve Bayır Deresi'nin gelirlerini Karaözü'nde bulunan Şeyh İbrahim Zaviyesi ile Şahruh Köprüsü'nün Tamirine tahsis ettiği belirtilmektedir.

Bir başka kaynakta ise:¹⁵ "Karaözü köyü Zaviyesi: Karaözü bugün Sivas'ın Gemerek ilçesine bağlı bir köydür. (Kitabın yazıldığı tarihte Karaözü Kayseri'nin Sarioğlan İlçesine bağlı bir kasabadır) Zaviye'yi Şeyh İbrahim için Şahruh Bey tesis etmiş ve Karaözü Köyü ile Anbarlu ve Ağça Kışla mezraları gelirlerinin yarısını bu Za-

viye'ye tahsis etmiştir. ...Zaviye 897 (1492) tarihinde inşa edilmiş olmalı." denilmektedir.

Kale, zaviye ve cami yapıları bugüne kadar tam olarak araştırılmamıştır. Sadece belli kaynaklardan zaviye ve caminin varlığı bilinmektedir. 302 numaralı Bozok Tahrir Defterinden yapılan bir alıntıda¹⁴, Zaviye'nin Kızılırmak kenarında bulunan Karı Deresi adı verilen yerde olduğu belirtilmektedir.

14. Sümer Faruk, "Bozok Tarihine Dair Araştırmalar I", Cumhuriyetin 50. Yılı Anma Kitabı, s.309-342.

15. Yınanç, Refet, age., s.138.

Res. 10: Şahruh Köprüsü ikinci onarım kitabesi (Şahzade Ahmet Bey).